

ΓΙΟΥΛΗ ΤΣΑΚΑΛΟΥ Βιβλιοκριτικός

Η Μήδεια κινείται περισσότερο στον χώρο του μύθου και του παγανισμού

Ο Μάνος Κοντολέων αποκαλύπτει στον «Ε.Τ.» τον λόγο που επέλεξε τη Μήδεια για να κλείσει τη μυθιστορηματική τριλογία του

Ο Μάνος Κοντολέων με το τελευταίο του βιβλίο συμπληρώνει μια μυθιστορηματική τριλογία βασισμένη σε πρωίδες των αρχαίων τραγωδιών. «Η Κασσάνδρα στη Μαύρη Αμμο» το 2018, «Οι σκιές της Κλυταιμνήστρα» το 2021 και τώρα το «Σαν Μήδεια». Όλα κυκλοφορούν από τις Εκδόσεις Πατάκη. Στόχος του συγγραφέα να προσεγγίσει με μια σύγχρονη οπτική γυναίκες που τα πάθη και οι πράξεις τους σημάδεψαν τον πολιτισμό της Δύσης.

Και αν με την Κασσάνδρα ο Κοντολέων θέλησε να φωτίσει το δράμα του ανθρώπου που διαθέτει εκείνη τη λογική την οποία στερούνται τα φαντασμένα πλήθη και αν με την Κλυταιμνήστρα περιέγραφε το αδιέξοδο που οδηγεί η απόλυτη υποταγή στους κανόνες της εξουσίας, με τη Μήδεια -τη γυναίκα που διέπραξε το πλέον φρικτό έγκλημα- τι άραγε θέλει να μας προτείνει ως ερμηνεία της διπλής παιδοκτονίας;

«Η φράση-κλειδί»

Στην απορία μας αυτή, ο ίδιος ο Μάνος Κοντολέων, μας απάντησε:

«Παγίδα παιδικών ματιών, μικρά φιλόποια τέρατα, κεφάλια αντρικά...», η φράση αυτή από το θεατρικό έργο του Ζαν Ανουίγ «Μήδεια», υπήρξε η φράση-κλειδί για να ξεκλειδώσω το μυστήριο που είχε για μένα η παιδοκτονία της Μήδειας.

Ήταν λίγοι μήνες μετά από τότε που είχε κυκλοφορήσει το μυθιστόρημά μου «Οι σκιές της Κλυταιμνήστρα» και τρία, ίσως τέσσερα χρόνια από τον καιρό που είχα ολοκληρώσει το άλλο μου βιβλίο, «Η Κασσάνδρα στη Μαύρη Αμμο».

Κρυμμένη μέσα μου η παρόρμηση να συμπληρώσω μια τριλογία με κεντρικά πρόσωπα πρωίδες από το αρχαίο μας θέατρο. Και λέω κρυμμένη μιας και ήξερα πως αν επιχειρούσα κάτι τέτοιο, μόνο μια πρωίδα ήταν εκείνη που δικαιούτο να κλείσει μια πιθανή τέτοια τριλογία. Η Μήδεια.

Πρόκληση να ζητήσω να ερμηνεύσω με τα δικά μου κριτήρια τις πράξεις της και κυρίως, βέβαια, την παιδοκτονία. Πρόκληση που δεν μπορούσα, δεν τολμούσα να ανταποκριθώ... Κι όμως ζητούσα να βρεθεί τρόπος και να εξαναγκαστώ να πάρω το ρίσκο. Κι έτσι κι έγινε όταν έτυχε να παρακολουθήσω την ταινία «Medea» σε σκηνοθεσία του Lars von Trier και σε σενάριο του Carl Theodor Dreyer. Μια συγκεκριμένη σκηνή του έργου ήταν αυτή που με έσπρωξε να συνομιλήσω κι εγώ με την πριγκίπισσα της Κολχίδας.

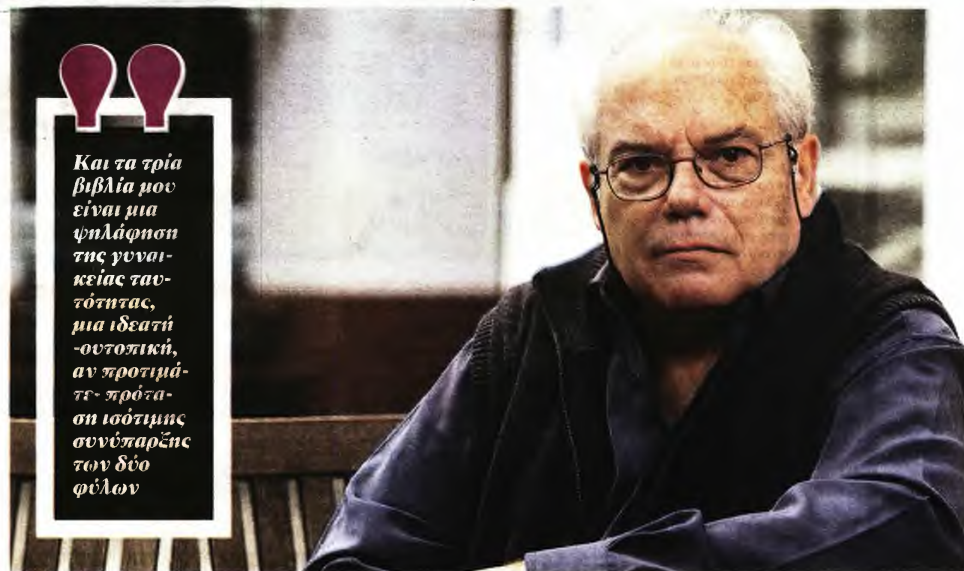
Κι όπως σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις, αναζητήσα κάθε μορφής πληροφορία για τη νέα μου αυτή πρωίδα. Αλλά η Μήδεια, στην ουσία, είναι γνωστή τόσοις αιώνες τώρα για εκείνες τις μέρες που βρέθηκε πρόσφυγας στην Κόρινθο, που ο Ιάσωνας την εγκατέλειψε και εκείνη για να τον εκδικηθεί σκοτώνει τα δυο παιδιά τους.

Τα πιο πριν γεγονότα της ζωής της εντάσσονται στην εξιστόρηση της Αργοναυτικής Εκστρατείας, που σημαίνει πως έχουν να κάνουν με τα σχέδια του ίδιου του Ιάσωνα και τη βοήθεια που η Μήδεια του προσέφερε.

Ερωτήματα

Βοηθός εκείνου η ίδια, ασπίδα προστασίας του. Ποιες οι δικές της σκέψεις; Ποια τα δικά της όνειρα; Μια γυναίκα που παίζει πάνω της τη ρετινιά της σατανικής μάγισσας για να εξυπηρετήσει τον εραστή της και που στη συνέχεια βάρει τα χέρια της με το αίμα των παιδιών της για να εκδικηθεί τον προδότη του ερωτά της.

Παιδοκτονία για λόγους ερωτικής εκδίκησης. Δεν με έπειθε αυτή η ερμηνεία - τουλάχιστον ο Lars von

Info

«ΣΑΝ ΜΗΔΕΙΑ» ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ | «ΠΑΤΑΚΗ» ΣΕΛ. | 144

Trier και ο Carl Theodor Dreyer δεν μου το επέτρεπαν. Παράλληλα, βέβαια, ολόένα και κωνόμουνα πιο βαθιά στα δυο θεατρικά έργα που την έχουν πρωίδα τους. Το ένα γραμμένο από τον Ευριπίδη κάπου στα 431 π.Χ., το δεύτερο γραμμένο από τον Ζαν Ανουίγ το 1946. Η ίδια ιστορία, φωτισμένη με άλλες αποχρώσεις.

Στον Ευριπίδη η Μήδεια φεύγει πάνω στο άρμα του Ηλίου. Στον Ανουίγ αυτοκτονεί, ενώ ο Ιάσωνας ερμηνεύει την πράξη του μέσα από το πρίσμα μιας απωθημένα προδομένης εφηβείας. Αλλά και πάλι ο Ανουίγ θα βάλει στο στόμα της Μήδειας τη φράση: «Παγίδα παιδικών ματιών, μικρά φιλόποια τέρατα, κεφάλια αντρικά...».

Για μένα φράση-κλειδί και μάλιστα όταν πρόσεξα πως και ο Ευριπίδης επίσης βάζει στο στόμα της δικιάς του Μήδειας τα λόγια: «Παιδιά μου, η αρρώστια σας ήταν το αίμα του πατέρα σας», τότε πλέον θεώρησα πως είχα βρει την αρχή του νήματος για να πλέξω το δικό μου έργο.

«Η εκδοχή μου»

Ήμουν πλέον σίγουρος πως είχα κι εγώ το δικαίωμα να καταθέσω τη δικιά μου εκδοχή. Πέρα, όμως, από τη δομή του μυθιστορήματος, θα πρέπει να αναφέρω και τον προβληματισμό μου όσον αφορά

την ίδια την αφήγηση της ιστορίας της Μήδειας σε σχέση με τις αντίστοιχες αφηγήσεις των ιστοριών της Κασσάνδρας και της Κλυταιμνήστρας.

Γι' αυτές τις δύο πολλά έχουν γραφτεί, η Ιλιάδα τις περιλαμβάνει, υπάρχουν πολλές αναφορές και σε άλλα κείμενα, εν τέλει όλες οι πράξεις τους εντάσσονται μέσα σε μια ρεαλιστική μα και «ιστορική» καταγραφή. Η Μήδεια -η οποία είχε προηγηθεί αυτών- κινείται περισσότερο στον χώρο του μύθου και του παγανισμού.

Είναι δε χαρακτηριστικό πως τόσο ο Ευριπίδης όσο και ο Ανουίγ αν και αναφέρουν τις μαγικές της ικανότητες, την ανθρώπινη και μάλιστα τη γυναικεία της πλευρά φωτίζουν.

Αν προσπαθούσα να συμπεριλάβω με αφηγηματικές λεπτομέρειες μέσα στο μυθιστόρημά μου όλα όσα είχε η Μήδεια κάνει πριν από την άφιξή της στην Κόρινθο, τότε θα ολοκλήρωνα μια γοτθική μυθοπλασία. Και κάτι τέτοιο δεν ήταν στις προθέσεις μου. Τελικά οι δυο εκείνες φράσεις καθόρισαν την ταυτότητα του τρίτου μέρους της άτυπης αυτής τριλογίας μου.

Που όπως και τα δυο άλλα, έτσι κι αυτό είναι μια ψιλάφηση της γυναικείας ταυτότητας, μια ιδεατή -ουτοπική, αν προτιμάτε- πρόταση ισότητας συνύπαρξης των δύο φύλων». ☐